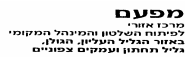

מועצה אזורית מגידו

תוכנית אב למרחב הביוספרי מגידו

מאי 2007

הקדמה

המועצה האזורית מגידו נמצאת כיום בתהליך של הכנת תוכנית אב למרחב ביוספרי בגבולותיה. הגדרה של המרחב כמרחב ביוספרי הינו בראש ובראשונה בנית מערכת של ערכים והסכמות על-ידי תושבי המועצה לגבי מהות, אופי הפעילות ואופן ניהולה ברחבי המועצה בתחומי החיים השונים.

בהתאם לכך, התכנסו תושבי המועצה ובעלי עניין נוספים בערב "מרחב פתוח" שנערך בתאריך 26.3.2007 לגיבוש ערכי הליבה העומדים בבסיס האופי הרצוי של האזור, ולהגדרת מידת ההסכמה ואי-ההסכמה סביב ערכים אלו.

מסמך זה את מציג תוצרי ערב ה'מרחב הפתוח' וכולל תיאור של תהליך העבודה ופירוט של ערכי הליבה/ההסכמות לגבי אופי המועצה, "הזדמנויות" ונושאים הקיימים במועצה שיש לשמרם ו"איומים" או כללים רצויים או קווים אדומים שאין לחצות בפעילות ופיתוח המועצה, כל אלו בהתייחס לחמישה נושאים עיקריים: תיירות ושטחים פתוחים, דמוגרפיה ופיתוח קהילתי, חקלאות, תשתיות, כלכלה ותעסוקה.

ערכי הליבה שגובשו עוסקים רובם בנושאים הבאים:

- פיתוח בר-קיימא תוך מחויבות לשמירה על ערכי הטבע, ואיכות החיים והסביבה.
- שמירת הייחודיות והדימוי של המועצה בהיבט האנושי, הנופי, התדמיתי וההיסטורי.
- זיהוי ופיתוח המועצה על פי יתרונותיה היחסיים.
- פיתוח מושכל, מאופק ומתחשב בסביבה.
- הגדרת הצורך במציאת איזונים בין הסביבה לפיתוח בתחומים השונים.
- מעורבות קהילתית.
- עצמאות כלכלית ומוניציפאלית.
- שמירה וטיפוח קהילה איכותית רב דורית.
- הגברת המודעות לקשר שבין האדם, סביבתו וחברתו.
- שמירה על אופייה הכפרי של המועצה.

ניהול תהליך העבודה של תוכנית האב למרחב הביוספרי

תהליך גיבוש תוכנית האב למרחב הביוספרי נעשה בשיתוף פעיל ואינטנסיבי של כלל תושבי המועצה, עובדיה ונציגי בעלי עניין נוספים.

התהליך נעשה **בשיתוף ותמיכה של מספר גופים**: המועצה האזורית מגידו, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, החברה הממשלתית לתיירות, משרד הרווחה, קרן קיימת לישראל, המשרד להגנת הסביבה ומפע"ם (משרד הפנים).

הצוות המנהל ומלווה את תהליך העבודה בשיתוף מלא עם ראש המועצה, מר חנן ארז כולל את:

אד' הדס בשן – מהנדסת המועצה האזורית מגידו
שלמה ברנד – מתאם המרחב הביוספרי – קק"ל – מרחב מרכז.
אברהם אזולאי – מנהל אגף חינוך ורווחה
יואל סיגל – יועץ אסטרטגי למועצה האזורית מגידו
לירון שפירא – נציג היחידה הסביבתית
שגיא רוכל – גזבר המועצה האזורית מגידו
יעל בר-ניר - דוברת המועצה, רכזת אדמיניסטרטיבית מטעם המועצה לנושא תוכנית המרחב הביוספרי
סוון קלס – יו"ר עמותת הירוקים
הצוות עובד מול מר דניאל בר-אלי מזכ"ל אונסק"ו בישראל ומול פרופ' תמר דיין יו"ר ועדת אדם וביוספרה בישראל.

צוות התכנון המלווה את תהליך העבודה כולל את:

בעז בר-אילן -	חברת אביב ניהול, הנדסה ומערכות מידע בע"מ. מנהל ומרכז צוות התכנון לתוכנית האב למרחב הביוספרי.
שני חניקיס-ברק -	חברת אביב ניהול, הנדסה ומערכות מידע בע"מ. ניהול ואינטגרציה.
הנק הבסי -	חברת אשחר, יועץ בנושא חברה, קהילה ושיתוף הציבור.
אד' איריס ענבר -	ענבר אדריכלות, אדריכלית
אד' דפנה גרינשטיין, אד' עפר מור -	גרינשטיין הר-גיל, אדריכלות נוף
ערן הראל -	חברת בלשה-ילון, יועץ בנושא תשתיות.
אריה הוכברג	יועץ בנושא תחבורה
אבי ברוק	יועץ בנושא תיירות
מנחם אדר	אקולוג
אריה שמחוני	יועץ מוניציפלי
אהוד שופמן	יועץ בנושא חקלאות

צוותי העבודה המורכבים סביב נושאי התכנון המרכזיים של תוכנית האב וכוללים תושבים, מנהלי אגפי המועצה ובעלי עניין נוספים מרוכזים על-ידי מתנדבים, תושבי המועצה:

רע תלמי -	מרכז צוות תיירות ושטחים פתוחים
עודד גלזר -	מרכז צוות חקלאות
שמוליק מדר -	מרכז צוות תשתיות
מאשה סמארס -	מרכזת צוות פיתוח קהילתי וצמיחה דמוגרפית
יניב שגיא -	מרכז צוות חינוך, תרבות ושירותים קהילתיים
משה אכמון -	מרכז צוות תעסוקה וכלכלה

שיתוף הפעולה בין הגורמים השונים מטרתו ליצור מערכת המגדירה איזונים והחלטות, המבוססת על שקיפות מלאה, מעורבות ולקיחת אחריות.

תוכן העניינים

6	1. רקע
6	1.1 מבוא
8	1.2 תהליך העבודה
11	2. הנושאים שנידונו בקבוצות העבודה
11	2.1 תיירות ושטחים פתוחים
11	2.1.1 רקע כללי והדילמות שהוצגו כמצע לדיון
12	2.1.2 ערכים מוסכמים
12	2.1.3 "הזדמנויות" ו/או דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם
13	2.1.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות
14	2.1.5 תמונת העתיד
15	2.2 דמוגרפיה ופיתוח קהילתי
15	2.2.1 רקע כללי והדילמות שהוצגו כמצע לדיון
16	2.2.2 ערכים מוסכמים
16	2.2.3 "הזדמנויות" ו/או דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם
17	2.2.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות
19	2.3 חקלאות
19	2.3.1 רקע כללי והדילמות שהוצגו כמצע לדיון
20	2.3.2 ערכים מוסכמים
20	2.3.3 "הזדמנויות"/דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם
21	2.3.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות
22	2.4 תשתיות
22	2.4.1 רקע כללי ודילמות שהוצגו כמצע לדיון
23	2.4.2 ערכים מוסכמים
24	2.4.3 "הזדמנויות"/דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם
24	2.4.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות
25	2.4.5 תמונת העתיד
27	2.5 כלכלה ותעסוקה
27	2.5.1 רקע כללי ודילמות שהוצגו כמצע לדיון
28	2.5.2 ערכים מוסכמים
29	2.5.3 "הזדמנויות"/דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם
29	2.5.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות
30	2.5.5 תמונת העתיד
31	נספח א - נושאים שעלו במפגשים בישובים ובפורומים
39	נספח ב - משתתפי ערב המרחב הפתוח

1. רקע

1.1 מבוא

המועצה האזורית מגידו, המונה כיום כ- 10,000 נפש המתגוררים ב-13 ישובים, מתפרסת על שטח נרחב (כ- 184 אלף דונם) וממוקמת במרכז הארץ בין שני המטרופולינים תל-אביב וחיפה. מיקומה ומאפיניה ההיסטוריים, האנושיים, הנופיים והפיסיים של המועצה הופכים אותה לאזור העומד בפני לחצי פיתוח ודילמות יומיומיות בנושאים רבים המשפיעים על פיתוחה העתידי:

א. לחץ הולך וגובר של תנועת מטיילים באזור הגורם להפרה של האיזון ביחס בין עוצמת התיירות והקיבולת האפשרית של האזור להכילה.

ב. הפיכת האזור לנתיב מעבר לתשתיות לאומיות ואזוריות, חלקן בשטח המועצה (כביש 6, קו 400 המתוכנן) וחלקן בסמוך לה (תחנת הכוח חגית, שדה תעופה בינלאומי).

ג. שינוי המבנה הדמוגרפי של היישובים.

ד. שינוי המבנה התעסוקתי ביישובים.

ה. דרישה מתמדת לעלייה באיכות וברמת החיים.

ו. החלשות יכולת הקיום ותחזוקה של השטחים החקלאיים מול התגברות הפיתויים לשימושים חליפיים.

ז. שינוי המבנה הארגוני הקיים ותפקיד הרשויות המקומיות והאזוריות תוך הקטנת ההתערבות הממשלתית והסיוע הכלכלי.

ההערכות לשינויים הללו החלה במועצה האזורית מגידו עוד בשנת 1996 עם תחילת תכנון תוכנית מתאר לפארק רמות מנשה, ונמשכה עד היום עם גיבוש תוכנית האב האסטרטגית למועצה בשנת 2000, דרך החלטתה של המועצה בדבר הקמת מרחב ביוספרי בתחומה ועד תחילת עבודה על תוכנית האב למרחב הביוספרי בדצמבר 2006.

הגדרה של המרחב כמרחב ביוספרי הינה בראש ובראשונה בנית מערכת של ערכים והסכמות על-ידי תושבי המועצה לגבי מהות, אופי הפעילות ואופן ניהולה ברחבי המועצה בתחומי החיים השונים, שעל בסיסה נעשית תוכנית האב תוך שיתוף פעיל ואינטנסיבי של תושבי המועצה ובעלי עניין נוספים:

1. בתחילתו של התהליך (בתאריך 15.1.2007) נערך ערב ההשקה בהשתתפות כ- 200 תושבים, בעלי תפקידים, בעלי עניין וקניין, אנשי אקדמיה ואנשי מוסדות הממשלה הרלוונטיים.

2. לאחר ערב ההשקה נערכו מפגשים בכל יישובי המועצה וכן עם קבוצות עניין נוספות (פורום החינוך, צעירי המועצה, קבוצות התעשיינים). במפגשים אלו שכללו כ – 15-30 משתתפים, בכל מפגש הוצג רעיון המרחב הביוספרי, תהליך התכנון והמשמעויות לגבי עתיד הישוב ותושביו. המשתתפים הביעו את ציפיותיהם, מאווייהם ודרישותיהם בתחומים השונים המהווים יחד את מכלול חיי האדם וסביבתו (חינוך, תעסוקה, דמוגרפיה, תיירות, חקלאות, תשתיות, קשר בין הקהילות ועוד). המפגשים היו מרתקים והיוו נקודת מוצא חשובה לתחילת גיבוש החזון הביוספרי (ראו נספח א' – עיקרי הממצאים מהמפגשים שנערכו בכל אחד מנושאי התכנון).

3. בתאריך 26.3.2007 התקיים ערב "מרחב פתוח". אשר מטרתו היו:

א. זיהוי ערכי הליבה של המשתתפים לגבי האופי הרצוי של האזור.

ב. זיהוי מידת ההסכמה או אי-הסכמה לגבי האופי הרצוי של האזור.

ג. הקמת צוותי עבודה שיתרגמו את ערכי הליבה למדיניות מוסכמת שתאפשר גיבוש פתרונות ישימים וברי-קיימא.

בערב זה לקחו חלק כ – 150 משתתפים, תושבים ובעלי עניין מקבוצות שונות:

א. תושבי המועצה והאזור.

ב. בעלי עניין לנושא המרחב הביוספרי הכוללים נציגי גופים ומוסדות תכנון (מנהל התכנון, ועדה מחוזית, מנהל מקרקעי ישראל, משרדי הממשלה, קק"ל, החברה להגנת הטבע, משרד החקלאות, כביש חוצה ישראל, חברת חשמל ועוד).

ג. נציגי אונסק"ו וועדת אדם וביוספריה ישראל.

ד. אנשי אקדמיה.

ה. צוות התכנון של תוכנית האב למרחב הביוספרי.

בתהליך עבודה משותף שערך כחמש שעות (לפירוט התהליך ראו סעיף 1.2) גיבשו המשתתפים את הערכים המוסכמים בכל אחד מנושאי התכנון אליהם תתייחס תוכנית האב למרחב הביוספרי: חקלאות, דמוגרפיה ופיתוח קהילתי, תיירות ושטחים פתוחים, כלכלה ותעסוקה, תשתיות (תחבורה, ביוב, ניקוז, מים, גז, חשמל).

דוח זה מציג את הנושאים אשר גובשו על-ידי קבוצות העבודה, ביניהם "הזדמנויות" ונושאים הקיימים במועצה שיש לשמרם, "איומים" או כללים רצויים או קווים אדומים שאין לחצות בפעילות ופיתוח המועצה, כל זאת לכדי תמונת עתיד של המרחב הביוספרי בתחום המועצה.

בדוח זה מוצגים הממצאים של כל צוותי העבודה כאשר עבור כל צוות מוצגות הנקודות אליהן התייחסו המשתתפים (לעיתים הרחיבו המשתתפים את התייחסותם על ידי קביעת "ערכי על" ולעיתים שילבו המשתתפים מספר נושאים יחד, למשל "תמונת העתיד" שולבה בערכים שגובשו).

הערכים המוסכמים, המוצגים בכל פרק, אשר גובשו בכל צוות עבודה ונערכו מחדש כערכי ליבה, מוגשים כטיוטת חזון של המרחב הביוספרי.

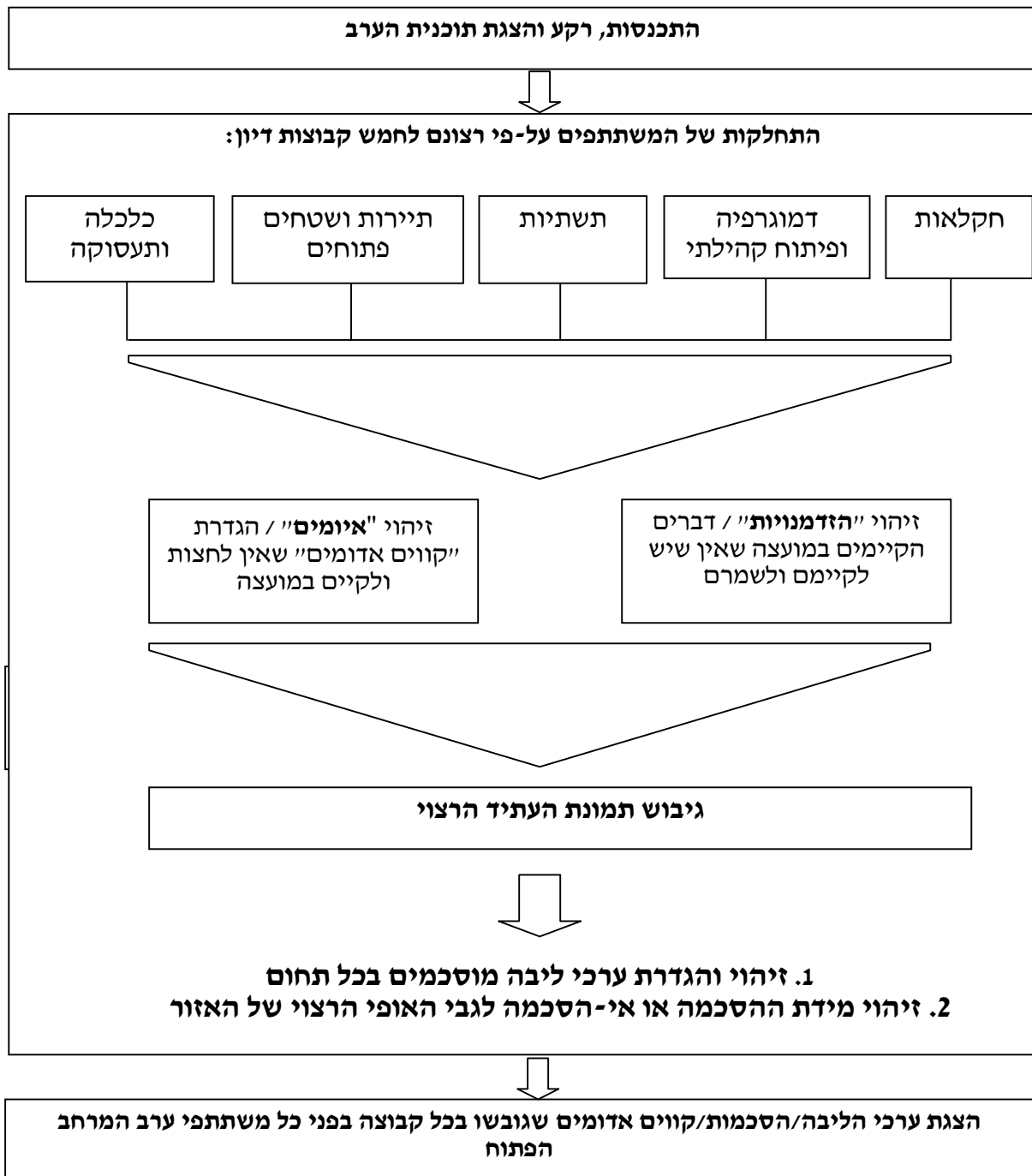

1.2 תהליך העבודה

תיאור התהליך

1. התכנסות ודברי פתיחה.
2. **התחלקות של המשתתפים על-פי רצונם לחמש קבוצות דיון** (כמתואר בפרק 1.1). בכל קבוצה נערך דיון בחדר נפרד בהנחיה של תושבי המקום אשר אותרו מראש לתהליך זה. בכל קבוצה נעשו הפעולות הבאות:
  - א. **סבב הכרות.**
  - ב. **הצגת הדילמות העיקריות הקיימות בכל אחד מהנושאים** (כפי שגובשו ואובחנו על-ידי צוות התכנון במהלך השלב הקודם).
  - ג. **זיהוי ה"איומים" וה"הזדמנויות" הקיימים בכל אחד מהנושאים.** כל המשתתפים התבקשו לרשום (בהקשר לנושא הנידון בחדר) שלושה נושאים המהווים מטרד או שלדעתם אסור שיתקיימו במרחב המועצה ושלושה דברים שהם "הזדמנויות" או שכדאי שיתקיימו במרחב המועצה (כל נושא נרשם על פתק נפרד כך שלכל משתתף היו שלושה פתקים המכילים שלושה "איומים" או קווים אדומים שאין לחצות ושלושה פתקים המכילים שלושה נושאים שהינם "הזדמנות" או דברים שטוב שיתקיימו במרחב המועצה).
  - כל המשתתפים הדביקו את הפתקים על שני לוחות: לוח "הזדמנויות" ולוח "איומים".
  - לאחר הדבקת הפתקים על הלוחות נערך דיון קבוצתי ב"הזדמנויות" וה"איומים" שזוהו.
- ד. **גיבוש תמונות העתיד** – לאחר ועל רקע הדיון שהתקיים בנושא ה"הזדמנויות" ו"הסיכונים" התבקשו המשתתפים להגדיר כיצד היו רוצים לראות את המועצה בעתיד (שנת 2030) בהקשר לנושא הנידון בחדר.
- ה. **גיבוש ערכים מוסכמים וערכים במחלוקת** - בהתבסס על הדיון בתמונות העתיד גובשו, נרשמו וקובצו הערכים המרכיבים את תמונות העתיד הרצויה. באמצעות דיון גובשו הערכים המוסכמים על חברי הקבוצה והערכים אשר במחלוקת.
2. **הצגת הערכים הרצויים בפני כל משתתפי הערב** – הערכים הרצויים והנושאים שהתגבשו, נאספו וסוכמו, הוצגו בפני כל משתתפי הערב לאחר התכנסות מחודשת של כל המשתתפים.

תרשים מספר 1: תהליך גיבוש ערכי הליבה

2. הנושאים שנידונו בקבוצות העבודה

2.1 תיירות ושטחים פתוחים

2.1.1 רקע כללי והדילמות שהוצגו כמצע לדין

רקע כללי

שטח המועצה מהווה יעד ביקור למטיילים רבים שמספרם מוערך בכמיליון נפש לשנה. 80% מהם מגיעים במהלך 3 חודשי הפריחה.

משום קירבת המועצה למרכזי אוכלוסייה מרבית המבקרים מגיעים רק למספר שעות וחוזרים לביתם, מאידך, עם פיתוח אמצעי

התחבורה והגדלת הזמן הפנוי באוכלוסייה, עתידה מגמה זו להתעצם עוד יותר.

במצב הנוכחי לא תורמת התיירות הכנסה משמעותית לאזור. מערכת התיירות הקיימת לא גובה תשלום עבור השימוש במקום. במקביל, לאטרקטיביות התיירותית השלכות סביבתיות רבות (לכלוך, עומס על תשתיות, נזקים אקולוגיים כתוצאה מתנועת רכבי שטח ופגיעה באיכות החיים של תושבים רבים שפרטיותם נפגעת).

דילמות עיקריות

1. התערבות/אי התערבות - כיצד לוטת את היקפי התיירות הרצויים - האם וכיצד להגביל את תנועת המטיילים ו/או לחייבה בתשלום, זאת כנגד גישה הנוקטת באי התערבות בנימוק של צדק חברתי, חופש וזכות הגישה לשטחים ציבוריים וכיו"ב.
2. מידת אינטנסיביות - כיצד לקבוע את אופי התיירות העתידי – עידוד תיירות אינטנסיבית המלווה בפעולות אכיפה, קנסות ופעולות ניתוב או לחילופין פיתוח תיירותי מינורי.
3. משקל הענף בפיתוח העתידי - מהי החשיבות שיש לתת לענף התיירות באזור – האם להמשיך ולפתח את התיירות כענף כלכלי מרכזי או שמא להימנע מכך.
4. עוצמת החשיפה לציבור – האם לפתח את מערכת התיירות באופן מכוון וחושף או לחילופין לא להתערב ולהשאיר את נתיבי התיירות בשטחים הפתוחים במעמד "אנונימי" לגילוי עצמאי של הציבור.

2.1.2 ערכים מוסכמים

- שמירה על השטחים הירוקים, על סביבה נקייה, על רציפות שטחים פתוחים, על החי והצומח באזור.
- פיתוח התיירות כערך כלכלי למועצה הפועל באיזון עם הטבע והסובב.
- פיתוח תיירות המבוססת על ערכי טבע ומורשת.
- פיתוח תיירות בר-ת-קיימא.
- שמירה על אופי החיים הכפרי במועצה.
- שמירה על המורשת הארכיאולוגית וההיסטורית.
- שמירה ושיפור איכות החיים של תושבי המועצה.
- פיתוח תיירות השמה דגש על חינוך בנושא הסביבה הירוקה בדורותינו ובדורות הבאים.
- פיתוח תיירות הנוקטת גישה של איפוק וצניעות (לעומת תרבות הצריכה).

2.1.3 " הזדמנויות" ו/או דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם

- מגוון אטרקציות תיירותיות (אוצרות טבע, מורשת, היסטוריה).
- מצע נוח לפיתוח הזדמנויות תיירותיות עסקיות.
- "מיתוג" האזור ושמירה מפני פיתוח בלתי מבוקר.
- מרחב בו מתקיימת איכות חיים.
- מודעות ופיתוח סביבתי.
- מודעות ופיתוח לתרבות הפנאי.
- השקעה במשאבים המקומיים להנאת תושבי המקום.
- קיומים של עסקים קטנים העומדים לרשות המבקרים.
- שרשור יזמויות והזדמנויות עסקיות ברחבי המועצה.
- פעילות המשלבת בין אתרי התיירות ושימור השטחים הפתוחים.
- יצירה והגדרה של מרחבים שמורים.
- ריאיה ירוקה עבור כל תושבי המדינה.
- תכנון נכון של ניצול ערכי הטבע.

2.1.4 "איומים"/"קווים אדומים שאין לחצות

- מניעת ניגוד גישות ואינטרסים לגבי אופי המקום.
- מניעת הרס הסביבה, פגיעה בחי ובצומח, זיהום ופסולת, הרס בתי גידול, קיטוע שטחים פתוחים על ידי התרחבות מפעל התיירות.
- מניעת הפגיעה ברצף השטחים הפתוחים.
- אובדן הייחודיות של האזור.
- מניעת פיתוח מואץ ואינטנסיבי שלא צמוד דופן.
- מניעת קיפאון, סטגנציה, עצירת פיתוח.
- הימנעות מהיקפי תיירות העולים על כושר הנשיאה של האזור.
- מניעת תכנון לקוי, פיתוח מואץ ולא מבוקר של התיירות.
- אובדן הפרטיות ופגיעה באורח החיים של תושבי האזור.
- מניעת פיתוח של יוזמות פרטיות ללא תאום והכוונה של המועצה.

- הימנעות המשיכה של מועסקים לא מקצועיים בענף התיירות (עובדים זרים, עובדים בשכר נמוך).

2.1.5 תמונת העתיד

- שבילים ירוקים.
- בניה ירוקה.
- מוזיאון מורשת.
- פיתוח תיירות בתוך היישובים.
- תיירות ירוקה סלקטיבית.
- הפרדה בין מגורים, תיירות, טבע (חלוקה תפקודית מתואמת).
- מפגש בין אוכלוסיות מתרבויות שונות.
- מקומות הסעדה ולינה
- הגבלה של פעילות מוטורית מזהמת.
- הגדרה של האזור כ"סנטרל פארק" של ישראל, "טוסקנה" הישראלית.

2.2 דמוגרפיה ופיתוח קהילתי

2.2.1 רקע כללי והדילמות שהוצגו כמצע לדיון

רקע כללי :

אוכלוסיית המועצה דלילה מאד ושטח המועצה גדול מאד. בשנים האחרונות מתאפנת הקהילה המקומית בירידה בדרוג הסוציוכלכלי, גידול שלילי (שיעור ההגירה השלילית גדול משיעור הריבוי הטבעי), תופעת הזדקנות האוכלוסייה מחד ואחוז צעירים וילדים נמוך מאידך, שינוי מבני בחלק מהיישובים, בעיקר תהליך ההפרטה בו מצויים 4 מתוך 9 קיבוצים.

כיום מתגוררים במועצה כ 10,000 נפש לערך כאשר קיבולת התכנון הרשמית הינה כ- 16,000 נפש. לחלק מהיישובים אין תכנון מוגדר לגבי יעדי האיכלוס, היקפם ומיקום ההרחבות ביחס לישוב הנוכחי.

מחירי יחידת דיור בהרחבות היישובים הינם גבוהים יחסית ולא יאפשרו בקלות תוספת של אוכלוסייה צעירה(גילאי ה – 20). כמו כן ניתן להעריך כי האוכלוסייה העתידית תתבסס ביתר קלות על עבודה במוקדים שמחוץ למועצה אולם דרישותיה לשירותים קהילתיים תגדלנה ביחס להיום.

דילמות עיקריות

1. אופי וצורת הרחבת היישובים - האם יש לשלב את האוכלוסייה החדשה ביישובים באופן הומוגני או לעצב את היישובים כשתי ישויות מחוברות.
2. היקף וסוג האוכלוסייה העתידית - מהו סוג האוכלוסייה הרצוי? מהו חתך הגילאים הרצוי? מקור האוכלוסייה (מהמועצה? מיישובים כפריים? מהעיר?), חתך השכלתי? מהו גודלם האופטימלי של היישובים? מהו אופיים וצביונם ומהם הדרכים לממש זאת?
3. האמצעים הנדרשים למשיכת אוכלוסיית יעד – האם ע"י מחיר אטרקטיבי לנדל"ן? האם ע"י שירותים ייחודיים? או שמא באמצעות פיתוח ההווה הקהילתית האינטימית? האם באמצעות מקורות תעסוקה ייחודיים הקשורים להווה הביוספרית?
4. מיתוג האזור - האם יש לחתור לשמור את אופי האזור כאזור התישבות כפרי-חקלאי או שמא יש לאפשר מגמת פירבור במטרה לחזק את האזור ברמה הדמוגרפית והכלכלית?

2.2.2 ערכים מוסכמים

- עזרה הדדית.
- שמירת ערכי טבע והמרחב הכפרי.
- התנדבות ותרומה לאחר.
- חברה דינאמית ופעילה.
- קהילה מעורבת, ולקחת אחריות פעילה על החינוך.
- קהילה מעורבת ולקחת אחריות פעילה על הרווחה.
- שוויון הזדמנויות (צמצום פערים חברתיים-כלכליים קוטביים).
- חברה איכותית, רב דורית ומאוזנת מבחינה דמוגרפית.
- סובלנות והכרת האחר.
- טיפוח מנהיגות אזרית ויישובית.

2.2.3 "הזדמנויות" ו/או דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם

- אפשרויות דיור ותעסוקה למשפחות צעירות.
- מבנה דמוגרפי יציב ליישובי המועצה והוספת תושבים בהתאם למכסות האפשרויות.
- קליטת משפחות צעירות וייצוב מערכת חינוך איכותית, חדשנית, ערכית ויציבה.
- פוטנציאל לקליטת אוכלוסיה אקדמית.
- קליטת אוכלוסיה חדשה בעלת תחושת שייכות לאזור.
- חיי קהילה ותרבות ופעילות נוער משותפים עם ערבות ועזרה הדדית ברמת היישוב והמועצה.
- המועצה כמרכז לפעילות התנדבותית רחבה.
- הנהגה מחויבת ולוחמת למען תושביה.
- מעורבות נוער.
- קהילה המסוגלת להכיל חריגים.
- תנאים פיזיים טובים לאוכלוסיית הקשישים.
- מערכת קיימת של רווחה וחינוך.
- חיזוק המנהיגות ביישובים ופיתוח מנהיגות מקומית.
- שיתוף פעולה בין היישובים לבין עצמם.
- אחריות משותפת של תושבי המועצה בקבלת החלטות על עתיד החיים באזור.
- אפשרות ניצול מקסימאלית של משאבי הקרקע לבנייה.
- הגדלת העצמאות של המועצה (הקטנת החשש ממיזוג עם מועצה שכנה).
- שמירה על ערכי טבע ונוף.

2.2.4 "איומים"/"קווים אדומים שאין לחצות"

- מניעת הזדקנות האוכלוסייה וקיטונה.
- מניעת פיתוח יתר שמוביל לאיבוד האופי הכפרי.
- מניעת תחושת ניכור העלולה להיגרם מגידול הקהילה.

- מניעת שינוי האופי החברתי-הדמוגרפי המקומי וחדירה של אוכלוסיה שאינה מתאימה במאפייניה לאוכלוסיית היישובים - (אוכלוסיה נהנתנית, מזדמנת ומתחלפת).
- מניעת יצירה והגדלה של פערים חברתיים וכלכליים.
- שמירת הסביבה נוחה ובטוחה לילדים.
- מניעת עיור (מניעת ההתפשטות של יקנעם).
- התנגדות להוספה של יישובים נוספים.
- שמירה על השטחים הפתוחים (רצף, היקף וזמינות).

2.3 חקלאות

2.3.1 רקע כללי והדילמות שהוצגו כמצע לדין

רקע כללי :

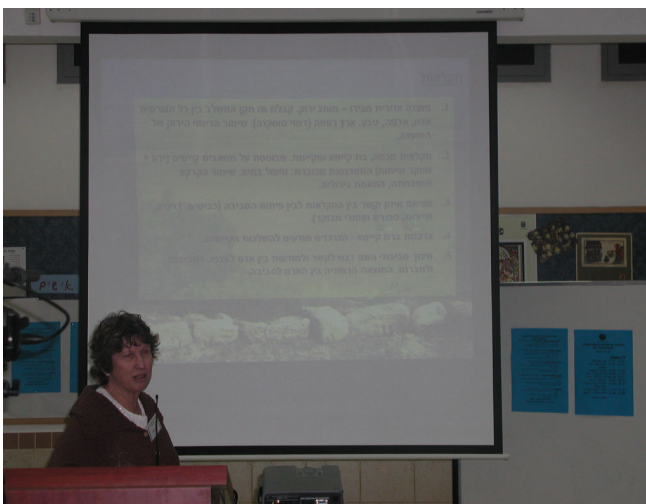
- מתוך סך שטחי המועצה (184,000 דונם), כ- 118,000 דונם הם שטחים חקלאיים, חלקם באזור ההר וחלקם באזור העמק.
- קרוב לחצי מהשטחים הינם שטחים מעובדים שלחין ובעל וחציים שטחי מרעה טבעי, מדגה ועוד.
- כבשאר חלקי המדינה גם במועצה עבר העיסוק החקלאי תהליך שינוי שעיקרו ירידה בהיקף המועסקים בענף. קרקעות רבות נמסרו בשנים האחרונות לעיבוד קבלני משנה שחלקם לא תושבי האזור.
- במקביל, ולא במנותק מכך, חל תהליך ארוך של שחיקת הקרקעות בגב ההר הנובע הן מצורת העיבוד, הן מסוגי הגידולים והן משימוש בחומרי הדברה.
- תהליך זה גרר אחריו גם את הדלדלות משאב המים כתוצאה מירידה ביכולת החלחול בקרקעות הסחופות. גם הפעילות התיירותית של רכבי השטח פוגעת בזרימת נגר המים.
- בשטחים מתקיימת רעיית בקר שחלקה פוגעת במי הנחלים, חלקה נפגעת ע"י מטיילים, חלקה נפגעת ע"י חסימת שטחי מעבר וחלקה בעלת השפעה מזיקה על צומח וחי.

דילמות עיקריות

1. האם קיום החקלאות היא ערך חשוב בפני עצמו או עיסוק שנמדד בעיקר בשיקולים כלכליים?
2. כיצד ניתן לתפוס את הקשר בין העיסוק החקלאי לאופי החיים הרצוי במועצה ?
3. כיצד ניתן לשלב בין שיקולי התאמת/ בחירת הגידולים ו/או ענפי החקלאות שמתאימים לעתיד האזור לבין שיקולים כלכליים?
4. מהו האיזון הרצוי בין המערכות השונות: בקר, גידולי מטעים, גדיש ובין האקולוגיה הטבעית והאנושית הסובבת?

2.3.2 ערכים מוסכמים

1. המועצה אזורית מגידו – מותג "ירוק". קבלת תו תקן המשלב בין כל הגורמים: אדם, אדמה, טבע.
2. שימור הדימוי הירוק של המועצה.
3. חקלאות חכמה, בת קיימא המאפשרת התפרנסות בכבוד. מבוססת על שיטות ומשאבים קיימים, מחקר ופיתוח, ידע, טיפול במים, שימור הקרקע והשבחתה, התאמת גידולים.
4. מציאת איזון וקשר בין החקלאות לבין פיתוח הסביבה (כבישים, דרכים, תיירות, ספורט מוטורי מבוקר ועוד).
5. מינוף חקלאות ברת-קיימת כיתרון כלכלי.
6. טיפוח צרכנות ברת קיימא – הגברת המודעות של הצרכנים להשלכות הקיימות.
7. חינוך סביבתי השם דגש על מודעות לקשר בין אדם לעצמו, לסביבתו ולחברתו.

2.3.3 "הזדמנויות"/דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם

- בחירת גידולים מתאימים מבחינה אקולוגית לטובב.
- התאמת גידולי בעלי חיים לסביבה.
- ניצול ואגירת מי נגר.
- הגדלת הרווחיות הכלכלית מענף החקלאות.
- פיתוח החורש והנוף לדורות.
- תכנון ושימור הקרקע.
- התארגנות והתייעלות של כל חקלאי האזור.
- שיתוף פעולה חקלאי בין היישובים.
- גיוס תמיכת המדינה בפיתוח החקלאי.
- פיתוח חקלאות מודרנית (מו"פ).
- שמירת האופי החקלאי האזורי.

2.3.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות

- מניעת השתלטות של קבלים על השטח הפועלים ללא התחשבות בצרכי הקרקע.
- התמודדות עם נזקי בעלי חיים (לדוגמא חזירי בר).
- מניעת נזקים סביבתיים (ריסוס, דישון).
- הימנעות מעיסוק בנושאים לא רווחים.
- הידלדלות הקרקע.
- פעילות חקלאית "מיושנת" ולא מעודכנת.
- ירידה במספר העוסקים בחקלאות והיעדרות דור המשך.
- חוסר מודעות לצרכי החקלאות.

2.4 תשתיות

2.4.1 רקע כללי ודילמות שהוצגו כמצע לדיון

רקע כללי

למיקום תשתיות מקומיות ולאומיות בתחום המועצה משמעויות רבות – אקולוגיות, חזותיות ותחושתיות.

- התשתיות המקומיות כוללות את אתרי הפסולת המוסדרים והבלתי מוסדרים, את מערכת הביוב המקומית.
- התשתיות הלאומיות המשפיעות כוללות את קו הגאז הטבעי, קו המוביל הארצי, קו מתח גבוה 400 ק"ו מתוכנן, האתר המתוכנן לסילוק פסולת (סביון), תחנת הכוח המתוכננת באזור וייתכן שגם הפיכת שדה תעופה מגידו לנמל תעופה בינ"ל עתידי.
- בנושא התשתיות כלולה גם מערכת התחבורה הנוכחית והמתוכננת של המועצה וסביבותיה ובכלל זה נתיב כביש 6 במזרח, מסילות הברזל בסמוך לכביש 66 ולאורך ואדי ערה (כולל תחנת רכבת מתוכננת בצומת מגידו) ושדרוג הכבישים 66, 672 ו-676. כבישים אלו ישמשו בעתיד הן לצרכי התנועה המקומית והן של התנועה העוברת.
- ראוי לציין כי התחבורה הציבורית בשטחי המועצה דלילה והקשר העיקרי מבוסס כיום על מינוע פרטי.
- בנוסף לכל אלו קיימת השפעה למתקני צבא ובטחון המצויים כיום באזור, בסיס ג'וערה, בסיס הטירונים, כלא מגידו ושטחי האש.

דילמות עיקריות

1. מה האיזון הרצוי בין הצרכים בתשתיות הנדסיות (חשמל, מים, גאז, כבישים) קיימות או מתוכננות לבין צרכי הסביבה, הטבע והאדם במועצה?
2. האם ניתן למזער את השפעת התשתיות שכבר אושרו ולהפכן למנוף שיפעל לטובת המרחב הביוספרי העתידי ?
3. מהי מערכת הקשרים התחבורתיים הרצויה בין הישובים וכיצד ניתן לשלב אותה עם צרכי האדם והסביבה ?

2.4.2 ערכים מוסכמים

ערך עליון מוביל ומנחה: שמירת האדם, בריאותו ואיכות הסביבה בה הוא חי.

1. פיתוח תשתיות נבון, מאופק ומתחשב בסביבה.
2. התשתיות במרחב תהינה נקיות ומותאמות לסביבה ויסייעו לשמירת האזור כמרחב כפרי.
3. מתן קדימות לשיקולי שמירת הסביבה והאדם בטווח הארוך בסך שיקולי פיתוח התשתיות הלאומיות והמקומיות.
4. פרואקטיביות וחשיבה יצירתית ובלתי שגרתית, תוך בדיקה מתמדת של חלופות, במציאת פתרונות בתחום התשתיות.
5. הדדיות בין הצורך הלאומי לבין הצורך המקומי בתכנון וביצוע התשתיות.
6. מעורבות ומודעות ציבורית בנוגע לפיתוח תשתיות ושקיפות ניהולית בתהליכי קבלת ההחלטות.
7. מחויבות כלל התושבים למחזור של משאבי טבע וסביבה.

2.4.3 "הזדמנויות"/דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם

תנועה ותחבורה

- באמצעות מערך התחבורה (כביש 6) הרחבת תחומי יוממות לתושבים ומקורות תעסוקה.
- תכנון דרכים משולבות בנוף.
- שיפור התחבורה הציבורית.
- תחבורה ציבורית "ירוקה".
- מקורות תעסוקה לתושבי האזור (באמצעות טרמינל חדש).

תשתיות קוויות (חשמל, גז, מים)

- הגדלת ההכנסות מגופים חיצוניים על-ידי השקעתם במועצה.
- אפשרות להטמנת קווי מתח בקרקע.
- אפשרויות למחזור.
- מים באיכות טובה.
- יצירת מקורות אנרגיה מקומיים.
- תמיכה באינטרסים לאומיים.

טבע ונוף

- שמירה על הטבע ואי פגיעה בנוף הפתוח.
- שימור משאבי טבע.
- שמירה על החי והצומח.
- שמירה על רצף השטחים הפתוחים.

2.4.4 "איומים"/קווים אדומים שאין לחצות

תנועה ותחבורה

- כבישים רחבים חוצי ישובים ונוף

- דרכים מקומיות רחבות באזור ההר המאפשרות מהירות נסיעה גבוהה הגורמת לתאונות ומפגעים.
- קיטוע שטחים ופגיעה בהם ע"י מערכת הדרכים (רעש, זיהום אויר וכיוב).
- רעש מהתנועה המוטורית.
- סלילת כבישים נוספים.
- זיהום אויר מכלי רכב.
- שדה תעופה בינלאומי.

תשתיות קוויות ואחרות (חשמל, גז, מים, תחנות כוח)

- הקמת מפעלים מזהמים
- זיהום מקורות המים
- מעבר תשתיות ארציות כגון קווי חשמל, גז, כבישים ארציים בשטח המועצה.
- אתרי סילוק פסולת.
- קיטוע השטחים הפתוחים ע"י מעבר תשתיות.
- זיהום מאתרי פסולות תעשייתיים מרכזיים.
- מטרדי ריח וגלישות ביוב.
- הקמת ישוב נוסף.

טבע ונוף

- הרס הטבע.
- צמצום שטחים טבעיים.
- פגיעה במגוון הביולוגי והרס הטבע.
- זיהום אויר, מים וקרקע.

2.4.5 תמונת העתיד

- שיתוף פעולה בין היישובים בידע, טכנולוגיה וביצוע.
- תקשורת ללא קרינה.
- תחנות כוח לכל ישוב (ללא קווי מתח).
- נחלים זורמים ונקיים.

- משק מים סגור הכולל מחזור מים.
- שימוש במעבר תשתיות "תת-קרקעי".
- ריכוז התשתיות באזורים ההיקפיים של המועצה.
- התאמת התשתיות החוצות את המועצה לקיומם של בעלי החיים והצומח.
- שימוש באנרגיה סולרית.
- מחזור הפסולת.
- תחבורה ציבורית "ירוקה".
- תכנון כבישים תוך ראייה והתאמה למבנה הנופי.
- שימוש בטכנולוגיה על מנת לצמצם תנועה עוברת.

2.5 כלכלה ותעסוקה

2.5.1 רקע כללי ודילמות שהוצגו כמצע לדיון

רקע כללי :

המונח כלכלת המועצה קשור הן ליכולתה הכלכלית של המועצה לשמר, לתחזק ולפתח את המרחב הסובב ליישובים והן לרווחתם הכלכלית הפרטית של התושבים והיישובים (יחד ולחוד).

- כיום מרוכזת התעסוקה ב-10 מוקדים, חלקם בתוך יישובים, בהם ממוקמים מפעלים (רובם בתעשיות ייצור ומעוטים בתעשיות טכנולוגיות) ובמספר עסקים קטנים הפרוסים ב 8 יישובים.
- בנוסף מועסקים בחקלאות ובשירותים ציבוריים (חינוך, תרבות, שירותים מוניציפליים וכו').
- ההערכה היא שמתוך כלל המועסקים כיום בשטחי המועצה, כ-60% הינם תושביה.
- מעל 1500 תושבי המועצה מוצאים את פרנסתם מחוצה לה.
- כיום מתוכננים בשטח המועצה שני אזורים תעסוקה חדשים, מבוא כרמל ליד אליקים וסאלם ליד גבעת עוז.
- המגמות האזוריות והארציות כוללות התחזקות מוקדי תעסוקה נוספים ומתחרים במרחב הסובב, שינוי מערך שיקולי מיקום תעסוקות עקב פיתוח מערכות תחבורה ומסילות ברזל.
- מגמה נוספת היא החמרה מתמדת ברמה הלאומית והביני"ל בדרשות איכות הסביבה ביחס למפעלים.

דילמות עיקריות:

1. מהו אופי התעסוקה הרצוי במרחב המועצה בעתיד?
2. האם יש או ניתן לקשור את אופי התעסוקה העתידית לסביבה הטבעית?
3. האם חשוב או רצוי לפתח תעסוקה קרוב לבית בתוך היישובים או יש להימנע מכך ככל האפשר?
4. מהו האיזון הרצוי בין היקף אופי, ומיקום המפעלים לבין סביבתם הטבעית והאנושית?

2.5.2 ערכים מוסכמים

ערכי על:

1. צמיחה כלכלית

2. איכות חיים

3. רווחה לתושבים

ערכים

1. הטרוגניות במקומות תעסוקה.

2. תעסוקה מבוססת ידע.

3. צמיחה כלכלית מבוקרת (תכנון מבוקר של מקומות תעסוקה).

4. תעסוקה מקומית – גרעין של המקום שעובדים במקום.

5. שמירה על איכות הסביבה (משאבי טבע ושטחים פתוחים) ואיכות החיים, לנו ולדורות הבאים.

6. עצמאות כלכלית מוניציפאלית.

7. זיהוי פיתוח ושמירה על היתרונות היחסיים – שמירת הייחודיות.

2.5.3 "הזדמנויות"/דברים הקיימים במועצה שיש לשמרם

- פיתוח תעסוקה קרובה למקום המגורים.
- כניסה של כוח עבודה צעיר ומשכיל עם הרחבת הישויים.
- קרבה לצירי תנועה מרכזיים (מגביר את סיכויי הפיתוח והביקוש במקום, מגביר את אפשרויות התעסוקה מחוץ למועצה).
- איכויות מקומיות המושכות תעסוקות המחפשות אחר איכות (איכות חיים, נוף נגישות).
- פיתוח תעסוקה בענף התיירות.
- פתיחות ושיתוף פעולה בין היישובים.
- ביסוס מקורות ההכנסה על ידע הייחודי לתושבי המקום (כמו חקלאות, תעשייה חקלאית).
- ניהול נכסים ייחודיים לאזור לצורך פיתוח תעסוקתי: ארכיאולוגיה, נוף, מיקום גיאוגרפי.
- שינוי עיתידי במפת אזורי עדיפות לאומית (אזור עדיפות ב' הדרומי ביותר).
- פיתוח עסקים המשתלבים עם איכויות קיימות ומיוחדות לאזור (אגרו-תיירות, שירותים ספציפיים).
- ניצול של ההון האנושי.
- ניצול המבנה הארגוני של היישובים.
- שילוב בין תעשייה וחקלאות.

2.4.4 "איזמים"/קווים אדומים שאין לחצות

- תחרות עם אזורי תעסוקה במרחב הסובב.
- חשש מתת פיתוח אשר יוביל למועצה ענייה עם שירותים ירודים.
- אסור שתהייה אוכלוסייה ענייה.
- החלשות כלכלית של תושבי המועצה.
- מניעת פריסת אזורי תעסוקה במרחב המועצה ופגיעה בסובב (חומרים מסוכנים, זיהום נחלים, תנועה עוברת).
- מניעת פגיעה בנוף ובטבע הסובב בשל פיתוח תעסוקה.

- מניעת פיתוח יוזמות כלכליות שאינן תואמות לסביבה (לדוגמא – אס"פ עין השופט).
- פיתוח תעסוקה הטעונה פיתוח אינטנסיבי של תשתיות תומכות (בניה, דרכים, סילוק פסולת ושפכים).
- העלמות הפעילות החקלאית באזור.
- איבוד שטחים חקלאיים המהווים מקור פרנסה.
- עסקים קטנים ביישובים העלולים לפגוע במרקם החברתי.
- החלשות היישובים.
- חשש מריכוז התעשיות באזורי התעשייה עלול להגביל את יכולת ההתפתחות התעסוקתית והעסקית של היישובים.

2.4.5 תמונות העתיד

- אנשי המועצה עובדים במועצה.
- תעסוקה רווחית.
- תעסוקה לכלל האוכלוסייה.
- תעשייה נקייה.
- תקציב מאוזן למועצה.
- שיתוף פעולה אזורי.
- שמירה על צביון כפרי דרך תעסוקה חקלאית.
- הטרוגניות בסוגי העבודה.
- שמירה על היתרונות היחסיים של המקום.
- תעסוקה המשלבת סולידיות וגאווה למקום.
- שמירה על איכות הסביבה.
- שמירה על מרחבים פתוחים.

נספח א - נושאים שעלו במפגשים בישובים ובפורומים

א.1 נושאים שעלו בתחום התיירות והשטחים הפתוחים

המקום בו עלה הנושא	הנושא
דליה	<ul style="list-style-type: none"> נדרשת הגדרת והפרדת אזורים לטיול ואזורי מגורים.
גלעד	<ul style="list-style-type: none"> בעיית קהל האלפים שמגיע לקיבוץ יש לסגור שטחים לרכב ממונע יש לבצע פיילוט על קטע ממזרח לכביש דליה שמירת השטחים מרכבי X44 הקמת גופי ביצוע בחורשות לנקיון תרגום כמות המטיילים למימון שיאפשר טיפול באשפה צריך להפוך חלק מהמטיילים לשותפים לחזק אמצעי אכיפה ומניעה . קביעת אזורים מיוחדים לרכיבה לכוון את הנסיעה באזור על דרכים סלולות . פיתוח מסלולי רכיבת אופניים. יצירת גוף מפקח מתושבי הסביבה
פורום חינוכי מורחב	<ul style="list-style-type: none"> הצורך בחינוך סביבתי מתבטא בחריפות בזוהמה של נחל השופט. נדרשות מגבלות בתנועת והתנהגות המטיילים
רמת השופט	<ul style="list-style-type: none"> האינטרס שיגיעו כמה שיותר אנשים . צריך לפתח שוק של תוצרת אנשים לאורחים התיירות צריכה להיות מינורית . למנוע הרס לאזור. חייבים פיקוח ושילוט עם הסברים על הצמחייה לא רוצים אזור מוצף בתיירים . רוצים שקט. יש למנוע את נושא הטרקטורונים
עין העמק	<ul style="list-style-type: none"> יש כיום עודף תיירות – הנושא יצא מכלל שליטה. יש ישובים שלא רוצים תיירות אצלם. בעד תיירות כתחליף לתעשייה. מס הארנונה מכביד על החשיבה להקמת צימרים.
רמות מנשה	<ul style="list-style-type: none"> התיירות הממונעת מזיקה ומפריעה יש למצוא מנגנוני ויסות
הזורע	<ul style="list-style-type: none"> אין מה לדבר על מלונאות משום הצפיפות במקום. דילמת הנזקים הגדולים שגורמת תנועת המטיילים הבלתי מבוקרת ליערות ולסביבה הצעה לסגור את הפארק כאזור לכניסה בתשלום כולל פיקוח , אכיפה, וכי'

א.2 נושאים שעלו בתחום דמוגרפיה ופיתוח קהילתי

המקום בו עלה הנושא	הנושא
דליה	<ul style="list-style-type: none"> ההתרחבות צריכה להתבסס על הישובים הקיימים. יש חסמים בשטחים בהם ניתן להתפתח. יש לפעול לצמיחה דמוגרפית.
גלעד	<ul style="list-style-type: none"> יש צורך להנחיות בנייה למגורים במרחב. שילוב אוכלוסייה חדשה עם ותיקה סביב נושא הביוספרי. השכונה המערבית לקיבוץ – דוגמא להגדלה נכונה. צורך לשילוב הדור הצעיר (שכבת 20-40). יהיה קשה לישוב לשרוד מול הלחץ הדמוגרפי. צריך להיערך ללחץ מהמגזר הערבי.
גבעת עוז	<ul style="list-style-type: none"> יש צורך להיערך בדחיפות לפתרון הבעיה הדמוגרפית. יש צורך להיערך לצורת התיישבות קהילתית. הדגש צריך להיות על האדם.
רמת השופט	<ul style="list-style-type: none"> יש לבצע פעולות מתקנות לפגיעה החברתית בקיבוץ. יש למנוע הפיכת הקיבוץ לשכונה פרברית כמו יוקנעם (נושא שוכרי הדירות ואי ההיכרות בין התושבים). יש לחשוב על הנושא הדמוגרפי בראייה אזורית ולא מתוך ראייה השרדותית. יש למנוע הקמת ישובים חדשים. יש לעבות את הישובים בגבולות הקיימים
אליקים	<ul style="list-style-type: none"> יש לחזק את היחסים שבין הישובים השונים. יש לזהות סטודנטים שרוצים להגיע לאזור ולתת מילגות. אם תהיה השכלה ירצו להישאר. צריך לטפח את קשרי הקהילה עם ילדי הקיבוצים.
מדרך עוז	<ul style="list-style-type: none"> ככל שהישוב יגדל כן תגדל הסתירה לרעיון הביוספרי משום התעסוקות ההדדיות והמבנים הציבוריים שיגדלו וימנעו רצף ירוק. צריך להשקיע בתשתית שירותים מקומית מבלי לחייב את הילדים לנסוע לקיבוצים הסמוכים.
עין העמק	<ul style="list-style-type: none"> יש למצוא דרכים לחלוק ולשתף את התרבות האנושית המקומית עם הסביבה. יש להקים מוזיאון מייסדים. יש למצוא מקומות שהתושבים החדשים יוכלו לתרום.
עין השופט	<ul style="list-style-type: none"> האזור צריך להמשיך להיות מבוסס על ישובים קטנים ושטחים נרחבים. יש לבנות שכונות חדשות מבלי לפגוע בסביבה.
אליקים	<ul style="list-style-type: none"> כיצד שומרים על המרקם והאופי הקיים של היישוב לצד לחצי הנדליין והפיתוח הקיימים (הרצון לפיק רווח נדלייני מחלוקות המגרשים הגדולים). יש לשמור במועצה על בניה התואמת למקום והמשתלבת בו (למשל

המקום בו עלה הנושא	הנושא
	<p>בניה מדורגת לצורך שמירה על קו הרקיע)</p> <ul style="list-style-type: none"> • יש ליזום בניה לשכונות בנים על מגרשים קטנים תוך שמירה על הצביון הקיים. • חשש מחיבור ליוקנעם עילית ורצון לשמור על הצביון המקומי. • בשל עלויות הקרקע הגבוהות המונעות הגירה וחזרה של אוכלוסייה צעירה ליישוב קיים חשש להזדקנות האוכלוסייה.
עין השופט	<ul style="list-style-type: none"> • יצירת קריטריונים לאוכלוסייה העתידית – למי מייעדים את הבנייה הנוספת ?

א.3 נושאים שעלו בתחום שירותים קהילתיים (חינוך רווחה ספורט ונוער)

המקום בו עלה הנושא	הנושא
דליה	<ul style="list-style-type: none"> • רעיון הקהילה הלומדת • נדרשת התארגנות של התרבות • פעילויות לגיל המבוגר
	<ul style="list-style-type: none"> • כוונת המועצה להשקיע בחינוך סביבתי צריכה להתבטא בתקציב • החשוב הוא : חינוך שיבטיח המשך השינויים בכלכלה ובתעסוקה
גלעד	<ul style="list-style-type: none"> • יש לחזק את מגמת החינוך הסביבתי • צריך לקבוע מלגות לסטודנטים שיעסקו בנושא
גבעת עוז	<ul style="list-style-type: none"> • צריך לחשוב על מיקום פונקציות אזוריות בישוב ע"מ לעודד את מרכזיותו – לדוגמא הועדה המקומית
פורום חינוכי מורחב	<ul style="list-style-type: none"> • צריכים לטפח את החינוך הסביבתי • לטפח קשר ביי"ס – קהילה/ ישוב - אזור • טיפוח שת"פ בין פלחי אוכלוסייה שונים • צריך לטפח תכנית חינוך ביוספרי שבליבה הוא הפרט.
מגידו	<ul style="list-style-type: none"> • להוסיף חינוך סביבתי לא פורמלי
עין השופט	<ul style="list-style-type: none"> • יש לטפח חינוך סביבתי ומידע על ההיסטוריה של האזור • יש ליצור מערכת חינוך סביבתי מהגיל הרך ועד לבי"ס למבוגרים
מדרך עוז	<ul style="list-style-type: none"> • ככל שכמות החקלאים תקטן השפעתם תצטמצם ותושבי ההרחבות יכפו את דעתם בנושאים שונים . • צריך להשקיע בחינוך סביבתי ולתת פרויקט ייחודי לכל ישוב
יוקנעם המושבה	<ul style="list-style-type: none"> • כיצד יורישו לדורות הבאים את הערך הסביבתי?

4.א נושאים שעלו בתחום החקלאות

המקום בו עלה הנושא	הנושא
גלעד	<ul style="list-style-type: none"> הצורך לזכות בסיוע ע"מ להמשיך ולקייים ענפים כמו גדי"ש בקר וגידולי פרי. נושא סחף הקרקע הנזק לסביבה שגורמים עדרי הבקר . נדרש לשמור את האיזון בין צורות פריסת עדר שונות העלאת המים מהעמק להר . אם חקלאות כיצד אוגרים את המים ?
דליה	<ul style="list-style-type: none"> בעיית עיבוד שטח ההר ע"י גופים פרטיים (50% משטח ההר) עזיבת השטחים ע"י חלק מהישובים להאחז בציפורניים בחקלאות נדרשת התארגנות של מספר ישובים קיימת דילמה וחילוקי דעות בנושא רעיית העדרים
רמת השופט	<ul style="list-style-type: none"> הנזק מסחף הקרקע גדול מעבר העסוק לידיים פרטיות הינו חלק מהסיבות לנזקים בקרקע. השיטה בעבר הייתה מבוססת על עיבוד ושילוב רעית בקר וצאן יש להחליף את נטיעות האזור בצמחייה טבעית מותאמת לקרקע נטיעת אורנים לא מתאימה לאזור יש להמנע מהוצאת עבודה לקבלנים לעודף בקר יש השפעה עצומה על הצומח.
גבעת עוז	<ul style="list-style-type: none"> כתוצאה מזריקת זבל ע"י הכפרים הערבים מתקיים תהליך העלמות של מיני חי וצומח
משמר העמק	<ul style="list-style-type: none"> דילמות הקשורות בדישון קרקע, סחף קרקע, הדברה בחקלאות, זלזול ביערות . לקיבוצים השפעה שלילית על זיהום הסביבה.
עין השופט	<ul style="list-style-type: none"> דילמת השימוש בחומרי הדברה בחקלאות . חלק מחומרי ההדברה מגיעים למקורות המים יש לשאוף לסטנדרטים ביני"ל בנושא ההדברה יש להתייחס לתנועה החופשית של הבקר והצאן בשטחים
מדרך עוז	<ul style="list-style-type: none"> יש ליצור רצף ביוספרי בין הטבע הסובב לפינות הטבעיות שבתוך הישוב החקלאות תמשיך עוד שנים רבות כי היא דרך חיים . יש למצוא את האיזון בין ההתישבות לחקלאות .
רמות מנשה	<ul style="list-style-type: none"> קיימת בעיה ייחודית באזור ההר . נדרשת שם השקעה רבה. נדרשת פעולה בנושא המים. אבוקדו – רעיון מצויין יש לתכנן את המרעה בצורה שישמור על הקרקע.
הזורע	<ul style="list-style-type: none"> דילמת הריסוס בשטחים החקלאיים. האם לא יוכלו לגדל כותנה?

א.5 נושאים שעלו בתחום התשתיות

המקום בו עלה הנושא	הנושא
דליה	<ul style="list-style-type: none"> • רעש מהטרמינל • כביש 6 • עיר עירון
גלעד	<ul style="list-style-type: none"> • כביש מספר 6 • יש לבחון את התכנית למט"ש האזורי בראייה ביוספרית • הסנקת הביוב של גלעד למאגר משני ללא בסיס כלכלי • חיבור מתקני גיוערה ואליקים לראייה הביוספרית • צריך לא להפסיד במלחמות הבאות בדומה לכביש 6 ותחנת הכוח
מגידו	<ul style="list-style-type: none"> • יש לשפר נושא נגישות ומזעור תחושת הריחוק • בעיה של נגישות בין ישובי המועצה – מחסור בתחבורה ציבורית
רמות מנשה	<ul style="list-style-type: none"> • המידע האמיתי מגיע לתושבים מאוחר מדי • לכביש 6 יש יתרונות • יש לשפר את הנגישות ממקום למקום באמצעי תעבורה • יש להציג חלופות בנושא קו 400 • התעסוקה באזור מביאה כלי רכב שישבשו את הפסטורליה
הזורע	<ul style="list-style-type: none"> • יש להוציא את התחבורה מהקיבוץ לכביש טבעת חיצוני
משמר העמק	<ul style="list-style-type: none"> • יש להסדיר דרך עוקפת למשמר העמק. • נקיטת עמדה ביחס לשדה תעופה מגידו - ביחס לתכניות להקמת שדה תעופה בינ"ל במנחת הקיים. • יש למפות בצורה ברורה את שפע האיומים על שטח המרחב בכל הקשור לתשתית • נושא אתר לאיסוף אשפה כאיום על המרחב.
עין השופט	<ul style="list-style-type: none"> • יש לחשוב בצורה חיובית על האס"פ. • יש להתנגד נחרצות לאס"פ • אתר חגית מזהם את האזור ואי אפשר לא להתערב בנושא • יש להתערב גם בבא"ח גולני ולשלב בצורה הולמת
אליקים	<ul style="list-style-type: none"> • בעיית הרעש מהכביש הסמוך (כביש יוקנעם אליקים) • נושא האנטנות הסלולריות - נושא מלחיץ
מדרך עוז	<ul style="list-style-type: none"> • הסדרת מערכת התנועה הפנימית ומניעת מפגעי התעלות בצידי הדרך • כניסת משאיות לשוב מהווה סיכון לילדים • המיזמים כגון קו 400 וקו הגאז יפגעו בשוב • בעיית אתרי האשפה הפירטיים

המקום בו עלה הנושא	הנושא
יוקנעם המושבה	<ul style="list-style-type: none"> מגרשי המגורים גדולים מאוד ואחזקתם דורשת שימוש בכמויות רבות של מים, יש להוביל למדיניות נכונה של שימוש במים (הכוונה לשימוש מושכל).

א.6 נושאים שעלו בתחום הכלכלה ותעסוקה

המקום בו עלה הנושא	הנושא
דליה	<ul style="list-style-type: none"> • תעשייה ירוקה • איזון בין אינטרסים פרטיים לסביבתיים • טווח ארוך לעומת לטווח קצר • עידוד כלכלי לגופים שרוצים שיתקיימו (חקלאות, תיירות) • הכבדת מיסים לתעשיות שלא רצויות • משיכת אוכלוסיות רצויות באמצעות אופי מקורות התעסוקה • יש למנוע את המשך המפגעים הסביבתיים של המפעלים (זיהום מים, רעש, איכות אויר)
גלעד	<ul style="list-style-type: none"> • הרחבות תעשייתיות יוצרות קונפליקט. יש לחשוב על ענפי תעשייה שמקומם אינו כאן.
מגידו	<ul style="list-style-type: none"> • יש להוסיף יותר מקומות תעסוקה בתוך הקיבוץ • יש להשאיר את הניהול הסביבתי בידי המועצה • יש ערך כלכלי בהמצאות תעסוקה באזור ממותג יוקרתי • לגבי המפעלים – יש לבצע חשיבה לטווח רחוק
עין העמק	<ul style="list-style-type: none"> • יש להתייחס לבעיה העיקרית של עין העמק- מושב שנשללו זכויותיו.
רמות מנשה	<ul style="list-style-type: none"> • לתושבים החדשים נדרש יותר מידע לגבי אזור התעשייה • לא בטוח שחיפוש מקורות התעסוקה צריך להיות בעתיד דווקא בתוך הקיבוץ. • יש להתאים את הגידולים לסוגי הקרקע.
משמר העמק	<ul style="list-style-type: none"> • יש לזהות ולמפות את בעלי העניין ויש לרתום לתהליך את הגופים הכלכליים בכל ישוב.
עין השופט	<ul style="list-style-type: none"> • מיקום אזור התעסוקה החדש שמתכננים על באר מים ? כולל השאלה מדוע צריך עוד אזור תעסוקה באזורנו • צריך אזור תעסוקה באזור
אליקים	<ul style="list-style-type: none"> • יש לתת עדיפות בתעסוקה לתושבי האזור • תעסוקה הינה הגורם העיקרי למניעת עזיבה • הנושא החשוב כיום הוא קיום בסיסי של משפחות רבות .
מדרך עוז	<ul style="list-style-type: none"> • יש לחשוב בכיוון של טיפוח עסקים קטנים כתחליף לחקלאות • צריך להקצות כבר כיום שטחים עתידיים לתעשייה במדרך עוז כדי שיידעו כולם היכן יהיו המיזמים העתידיים • צריך לתת עידוד ועדיפות לתעסוקת תושבי המועצה במפעלים העתידיים

נספח ב – משתתפי ערב המרחב הפתוח

להלן מפורטים משתתפי ערב המרחב הפתוח על-פי רישום בדפי הרישום אשר הועברו בהתכנסות קבוצות הדיון.

פיתוח קהילתי וצמיחה דמוגרפית

מנחים: חסידה גאיל- ק.דליה רועי קירברג- רעות

מס"ד	שם + משפחה	מקום מגורים	תחום עיסוק
(1)	רועי קירביק	רעות	מחנך
(2)	ציפי חכים	רמת השופט	מנהלת הקתדרה במועצה
(3)	מאשה סמרס	רמת השופט	פוי"ס
(4)	יורם שרייר	דליה	נוער מועצה
(5)	עינת שירמן	רעות	מחנכת ברעות
(6)	מירב סופר	דליה	חינוך
(7)	נילי שפר	בית שערים	רכזת ת. קר"ב
(8)	אזולאי אברהם	עפולה	מנהל מחלקת חינוך
(9)	נסים אפרים	יקנעם	מזכיר המועצה
(10)	חביב דוד	מושב עין העמק	מנהל מחלקת תברואה
(11)	סיון קלס	רמת השופט	סטונדנט
(12)	שני נאון	רמת השופט	עו"ד
(13)	שמחה נאור	דליה	קב"ט
(14)	הילה אלבחר	חיפה	מצי"ר גוערה

כלכלה ותעסוקה

מנחים: נצר אסף- גלעד גיל דרור- יוקנעם מושבה

מס"ד	שם + משפחה	מקום מגורים	תחום עיסוק
(1)	משה אכמון	משמר העמק	כלכלה
(2)	רוני ברניר	רמות מנשה	ניהול עיסקי
(3)	שגיא רוכל	כפר סבא	גזבר המועצה
(4)	יעל אידלמן	קיבוץ מגידו	הסוכנות היהודית
(5)	תירצה שפיץ	קיבוץ מגידו	מנהלת קהילה
(6)	מיכל סופר	יקנעם מושבה	מהנדסת ועדה
(7)	בצלאל ריח	רמות מנשה/מגידו	עצמאי
(8)	שני חניקיס/ברק	רעננה	צוות התכנון. חברת אביב, ריכוז תוכנית האב למרחב הביוספרי
(9)	ענת הראל	קיבוץ דליה	תיאום יזמות תעשייה וקהילה
(10)	שולה ליס	יקנעם מושבה	מורה ואמנות
(11)	שוקי לייס	יקנעם מושבה	הנדסה וניהול
(12)	אריה שמחוני	עין כרמל	צוות התכנון, יועץ מוניציפלי
(13)	צפרייר		עורך דין – מתכנן עירוני
(14)	גיל דרור	יקנעם מושבה	עו"ד
(15)	אנה חזנוב	קיבוץ גלעד	אדריכלות נוף
(16)	עמירם מיינץ	קיבוץ גלעד	מנהל רכש

מדריך נוער	קיבוץ גלעד	נצר אסף	(17)
------------	------------	---------	------

תיירות ושטחים פתוחים**מנחים: מיקה ברקת- רמות מנשה שמיר ברוך- משמר העמק**

מס"ד	שם + משפחה	מקום מגורים	תחום עיסוק
(1)	דוד גלעד	משמר העמק	
(2)	כספי אבישי	אליקים	
(3)	כרמית מזרחי	עין העמק	
(4)	אורלי בן אריה	קריית ביאליק	סטודנטית איני עברית לתכנון ומדיניות סביבתית
(5)	רעיה שורקי		רשות שמורות הטבע והגנים
(6)	דלית גסול		מחקר ופיתוח תיירות אוניברסיטת חיפה
(7)	אבי ברוק	מבשרת	צוות התכנון, יועץ בנושא תיירות
(8)	רע תלמי	משמר העמק	שיווק
(9)	כרמי יעקב	מדרך עוז	משרד בטחון
(10)	כרמי יהודית	מדרך עוז	חקלאות
(11)	גדעון טל	יקנעם	עצמאי
(12)	עמי לוש	רמות מנשה	עצמאי
(13)	ויקי סלע	יקנעם מושבה	תיירות
(14)	לירון שפירא	עין השופט	איכות הסביבה
(15)	אמנון להב	גלעד	חקלאי
(16)	אנרי אמבר	משמר העמק	פסיונר
(17)	רן צור	משמר העמק	מחשבים
(18)	עופר ארז	משמר העמק	חינוך
(19)	נחמיה להב	מועצה	מנהל אגף תרבות תיירות של מ.א. מגידו
(20)	עידו שמיר	משמר העמק	מחשבים
(21)	מירי ורנר	קיבוץ רמות מנשה	עיצוב פנים
(22)	שי גולן	פנימיית רעות	חינוך

תשתיות לאומית ומקומית**מנחים: גדי רקובסקי- עין השופט קארין שטרן – משמר העמק**

מס"ד	שם + משפחה	מקום מגורים	תחום עיסוק
(1)	ערן הראל	יקנעם מושבה	צוות התכנון, יועץ בנושא תשתיות, מים וביוב
(2)	דוד לרמן	יקנעם מושבה	חקלאי
(3)	רן כהן	יקנעם מושבה	עצמאי
(4)	אריה הוכברג	ראשון לציון	צוות התכנון, יועץ בנועה תנועה
(5)	חוה להב	חיפה	חבי להגנת הטבע
(6)	אמנון חזקיהו	קיבוץ עין השופט	חקלאי
(7)	איריס ענבר	שקד	צוות התכנון, אדריכלית
(8)	שחם מיטלר	דליה	דוקטורנט
(9)	דוד אלחנתי	רמות מנשה	אדרי נוף ומתכנן אזורי
(10)	נחשון שחם	הזורע	מזכיר
(11)	דפנה מילר	הרחבה בעתיד רמות מנשה	כלכלנית
(12)	שחר ניצן	בנימינה (נציג חברת חשמל)	מתכנן ערים
(13)	ניר הב	אלון הגליל	אקולוגיה של הצומח הטבעי
(14)	קרין שטרן	משמר העמק	מחלקת חינוך מ.א. מגידו
(15)	בעז בר-אילן	קדימה	צוות התכנון. חברת אביב, מרכז תוכנית האב למרחב הביוספרי

חקלאות**מנחים: אסתר תורן- רמת השופט ודני סלומון- מדרך עוז**

מס"ד	שם + משפחה	מקום מגורים	תחום עיסוק
(1)	ישי הוברמן	עין השופט	תעשייה
(2)	איציק שפרן	עין השופט	בקר לבשר
(3)	גיל שגיא	עין השופט	בקר לבשר/חינוך
(4)	דרור פרקר		חינוך סביבתי
(5)	אלישבע אכמון	משמר העמק	ספרנית אזורית
(6)	חן צור	משמר העמק	מזכירת הקיבוץ
(7)	אודי איזנר	רמות מנשה	שנת שירות חווה אקולוגית
(8)	אלון הראל	דליה	דיר דליה חווה אקולוגית
(9)	יונן הראל	דליה	מנהל חממות חווה אקולוגית
(10)	אהוד שופן	כפר חיים	צוות התכנון, יועץ בנושא חקלאות
(11)	מנחם אדר	זכרון יעקב	צוות התכנון, אקולוג
(12)	עפר מור	טבעון	צוות התכנון, אדריכלות נוף
(13)	תמר דיין	כוכב יאיר	אקולוגיה
(14)	שלמה ברנד	פרדס חנה	מתאם המרחב הביוספרי
(15)	הדס בשן	יקנעם מושבה	אדריכלית מהנדסת המועצה
(16)	ישי רודניק	קיבוץ גלעד	מרכז משק
(17)	חנן ארז	הזורע	ראש המועצה
(18)	גדי שבתאי	דליה	טיהור שפכים זוהר דליה

מס"ד	שם + משפחה	מקום מגורים	תחום עיסוק
(19)	גד סלעי	יקנעם מושבה	גמלאי
(20)	מיקי הופמן	כפר יחזקאל	משרד חקלאות
(21)	יורם טורציון	גבעת אבני	משרד החקלאות
(22)	אליהו שלום	אליקים	יו"ר הועד המקומי
(23)	דני סלומון	מדרך עוז	
(24)	אסתר תורן	רמת השופט	מנהלת ביה"ס עומרים

משתתפים נוספים

מס"ד	שם + משפחה	תחום עיסוק
(1)	יוחנן דרום	החברה להגנת הטבע
(2)	אלה אילת	מנכ"לית עמותת התיירות
(3)	גברי בר-גיל	מזכיר התנועה הקיבוצית